

Yhdeksäsluokkalaisten oppimisasenteet myönteisiä

Yhdeksäsluokkalaisten itseään, koulua ja oppimista koskevat uskomukset ovat pääosin myönteisiä. Heidän osaamisensa taso oli vuonna 2001 hieman korkeampi kuin vuonna 1997 vastaavaan arviointiin osallistuneiden yhdeksäsluokkalaisten.

Tiedot ilmenevät Helsingin yliopiston Koulutuksen arviointikeskuksen uudesta oppimaan oppimisvalmiuksien arvioinnista. Tutkimus tehtiin Opetushallituksen toimeksiannosta, ja siihen osallistui lähes 7 000 peruskoulunsa päättävää oppilasta.

Oppilaiden oppimisasenteissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuosien 1997 ja 2001 välillä. Heikointa osaamista osoittaneiden poikien asenteet ovat kuitenkin muuttuneet oppimisen kannalta haitalliseen suuntaan. Toisen asteen koulutusta ajatellen erityisen ongelmallinen ryhmä ovat ne noin kymmenen prosenttia oppilaista, jotka ilmaisivat pyrkivänsä välttämään koulunkäynnissä kaikkea ylimääräistä työtä. Näistä yli kaksi kolmasosaa oli poikia.

Oppilaiden näkemys itsestään osajana on pääosin myönteinen. Niin poikien kuin tyttöjenkin itsetunto on aiemman tutkimuksen tavoin vahva, ja valtaosa oppilaista arvioi itsensä lukijana korkealle. Tyttöjen heikko usko omiin laskijantaitoihinsa on sen sijaan ristiriidassa heidän poikia paremman menestyksensä kanssa matematiikan tehtävissä.

Peruskoulu on tasa-arvoinen taitojen antaja

Koulujen väliset erot oppilaiden osaamisessa ovat pienemmät kuin vuonna 1997. Osaamisen tason lievä nousu johtuu heikompien oppilaiden korkeammasta suoritustasosta – näin huolimatta ryhmään kuuluvien poikien asenteissa tapahtuneesta kielteisestä muutoksesta.

Osaamista mitattiin arvioinnissa kuudella tehtävätyypillä, jotka kattavat lukutaidon, tekstin ymmärtämisen, matemaattisen ajattelun, päättelytaidot sekä oppilaiden yleistietämyksen.

Tytöt ovat edelleen poikia osaavampia useimmilla osa-alueilla. Parhaiten osanneiden kohdalla ei kuitenkaan juuri esiinny sukupuolieroja. Vanhempien koulutus selittää oppilaiden osaamisen vaihtelusta hieman yli viisi prosenttia. Kodin vaikutus näkyy myös oppilaiden uskomuksissa, joskin sen merkitys on niissä osaamista vähäisempi. Suomen- ja ruotsinkielisten oppilaiden osaamisessa ei ole merkittäviä eroja. Ruotsinkieliset oppilaat ovat kuitenkin suomenkielisiä myönteisempiä lähes kaikilla mitatuilla uskomusalueilla.

Tutkimuksessa oli uutta se, että puolet oppilaista teki tehtävät perinteisillä paperilomakkeilla ja puolet teki ne koulussa tietokoneella. Kyseessä lienee ehkä laajin verkossa tehty kyselytutkimus Suomessa. Tietokonetta käyttäneiden koulujen tulos oli hieman paperilomakkeita käyttäneitä kouluja huonompi. Osin erot johtunevat teknisistä syistä ja koulujen atk-varustuksen riittämättömyydestä koko luokkatason työn järjestämiseen, mutta osin kysymys voi olla koululle ominaisen ulkoisen kontrollin puuttumisesta oppilaiden työskennellessä päätteidensä ääressä. Viimeksi mainittuun viittaa se, että parhaiten osanneiden oppilaiden kohdalla ei testiväliseen mukaista eroa esiinny.

Lisätietoja:

Professori Jarkko Hautamäki, 050-36 47 220, projektipäällikkö Pekka Arinen, 09-191 4705 ja tutkija Sirkku Kupiainen, 09-191 4709, Helsingin yliopiston Koulutuksen arviointikeskus. Sähköpostit: etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Opetushallitus (2003). Oppimaan oppiminen yläasteella 2. Tilanne vuonna 2001 ja muutokset vuodesta 1997. Oppimistulosten arviointi 6/2003.

Oppimaan oppimisella tarkoitetaan sitä perusosaamista ja niitä asenteita ja uskomustekijöitä, jotka ohjaavat uuden oppimista ja uusien oppimishaasteiden kohtaamista.